అగమ్య గమ్యస్థానం

బస్సు నిండుతోంది. ఒక్కొక్కరే, ఒక్కొక్కరే వచ్చి ఎక్కుతున్నారు. కండక్టరు గడియారం చూసుకుని, టైము వేస్తున్నాడు అదేదో అట్టమీద. సాయంకాలం 5-30 చెబుతోంది సికింద్రాబాదు స్టేషను గడియారం. మీనాక్షి, చేతిలోని సంచి గట్టిగా పట్టుకుని, దట్టంగా కనుపిస్తున్న జనం వేపు చూస్తోంది. నల్లని అమె పట్టుచీరె ఒంటికి నిండుగావుంది. తెల్లని కురులను కప్పివేసేవిధంగా, తలమీదనుంచి లాక్కుంది పమిటను. బస్సు తృప్తిగా 'గర్రు' మని శబ్దంచేసి బయలుదేరింది—కలకలలాడే ప్రయాణీకులతో. చలిగాలి వీస్తోంది......

మీనాక్షికి అప్పట్లో 12 యేళ్ళు, పెద్ద మండువా లోగిలి వాళ్ళది ఇంటినిండా ఎప్పుడూ కిటకిటలాడే జనం, మీనాక్షి ఒక్కత్తే సంతానం ఆమె తల్లిదండ్రులకి. అయినా ఇంటినిండా పిల్లలు, బంధువుల తాలూకు వాళ్ళు, చాలామంది ఉండేవారు. అదో సత్రంలాంటి ఇల్లు. తండ్రికి మీనాక్షి అంటే ప్రాణం—సహజమే, తనకు తమ్ముడు పుడతాడని చెప్పారు అంతా. ఎగిరి గంతులు వేసింది.

అమ్మకి నొప్పులు వస్తున్నాయని అందరూ గాభరాపడ్డారు ఒక మునిమాపువేళ. తండ్రి, కాళ్ళు చేతులు ఆడక అరుగుమీద పచార్లు చేస్తూ, తనని దగ్గిరగా పిలిచాడు. హాల్లో లాంతరు వ్రేలాడుతోంది. మీనాక్షికి తెలిసీతెలియనితనం. 'పాపాయి వద్దు నాన్నా, పాపాయిని పొమ్మను. అమ్మని మూలగవద్దని చెప్పు' అన్నది. ఇంట్లో యింకా ఎవరెవరో—మేనత్త, మామయ్య, పినతల్లి ఉన్నారు. ఆమెని తీసుకు

పోయి అన్నంపెట్టి, పడుకోపెట్టారు. అమ్మ మూలుగు వింటూనే భయపడిపోయింది మీనాక్షి. చేతులు జోడించి, 'దేముడా, దేముడా. మా అమ్మని రక్షించు, మూలగవద్దని చెప్పు' అన్నది. దేముడు రక్షిస్తానని హామీ ఇవ్వకుండానే నిద్రపోయింది.

ఆమెకి మెలకువ వచ్చేసరికి తండ్రి ఆమెని కావిలించుకుని ఏడుస్తున్నాడు. తండ్రి ఏడవడం ఎన్నడూ చూడని ఆమె బిత్తర పోయింది. 'నాన్నా, నాన్నా' అని ఆమె కూడా ఏడ్చింది 'తల్లీ, నిన్ను తల్లిలేనిదాన్ని చేసిపోయిందమ్మా' అని మళ్లీ బావురుమన్నాడు తండ్రి.

తల్లి శవం—కాళ్ళు, చేతులు పాలిపోయి తెల్లగా ఉన్నాయి. నిర్జీవంగావున్న ఆ వ్రేళ్ళను కదిల్చి చూసింది మీనాక్షి. నిద్రపో తున్నట్లున్న తల్లిముఖం చూసి, నాలుగైదుమార్లు 'అమ్మా, అమ్మా' అని లేపింది. వెళ్లిపోతున్న అమ్మదగ్గర వుండాలో, హృదయం పగిలేలా బయటకూర్చుని ఏడుస్తున్న తండ్రి దగ్గర వుండాలో హృదయం తేల్చుకోలేకపోయింది మీనాక్షి. ఆమె, తల్లి గుండెల మీద తలపెట్టి పడుకోబోతుంటే, వెనక్కి లాగేశారు ఎవరో. అంతమందివున్న ఆ క్షణంలో కూడా యిల్లంతా నిర్జీవంగా అనిపించింది మీనాక్షికి. గోడలు, తలుపులు అన్నీ బావురుమని ఏడుస్తున్నట్లనిపించింది. ఎలుగెత్తి ఏడుస్తున్న తండ్రికంటే, బంధువులకంటే ఎక్కువ మూగగా బావురు మని ఏడుస్తోంది ఆ యిల్లు. మీనాక్షి తనుకూడా చచ్చిపోదామను కుంది. తల్లిని తీసుకుపోతుంటే తనుకూడా వెనకాల పరుగెత్తింది. బిగ్గరగా ఏడవలేదు ఆమె. బిత్తరపోయే కళ్లతో ఎంతోదూరం పరు గెత్తింది. తను చచ్చిపోతుంది; తప్పదు. తను పుట్టినది తల్లితోపాటు పోయేందుకే.

కానీ—అంతాకలిసి లాక్కొచ్చి తండ్రిదగ్గర పడేశారు. ఆ సాయంత్రం, తన తండ్రి కూర్చున్నచోటికి, లాంతరు తీసుకువచ్చి, దీపం తనే వెలిగించింది. 'అయ్యో, నేనుపోతే ఈ తండ్రి కళ్లముందే యింట్లో దీపం లేకుండా పోయేదికదా' అనుకుంది. ఆ అనుకోవడంతోనే, ఆమెకి తన ఉనికిలో ఒక సార్థకత గోచరించింది. ప్రొద్దుటినుంచీ లేనిది ఆ సంధ్యవేళ, తండ్రిని తలుచుకుని కుళ్లి కుళ్లి ఏడ్చింది మీనాక్షి.

ఆ తరువాత రెండేళ్లకి ఆమెకి అత్యంత వైభవంగా పెళ్లి చేశాడు తండ్రి. ఏదో కొంత ఆస్తి అమ్మాడని తెలుసు ఆమెకి. ఆనందరావు—మీనాక్షి భర్త చాలా చక్కనివాడు. ఫలానావారి అల్లుడు ఇంద్రుడు, చంద్రుడని వూరంతా అనుకోగా విని, తండ్రి చాలాఆనందించాడు. పెళ్లిసమయంలో మీనాక్షిని మధుపర్కాలతో చూడలేకపోయాడు తండ్రి.

పెండ్లి నాల్గురోజులు మీనాక్షి తండ్రిచూపును ఎదుర్కోడానికి భయపడింది. రెండు హృదయాలు ఒకేమాదిరి స్పందిస్తున్నాయి. కళ్లెత్తి ఒకరినొకరు చూస్తే ఆ బాధ పరస్పరం అవగాహన ఔతుంది. కట్టలు త్రెంచుకుని ప్రవహిస్తుంది దుఃఖం. కానీ సమంజసం కాదు. ఏదో తప్పు చేసినవాళ్లలాగా ఒకరినొకరు కళ్లెత్తిచూడక, గొంతెత్తి పిల్చుకోక గడిపారు ఆ రోజులు.

మీనాక్షికి తెలుసు తండ్రి తనకి పెళ్లి చేయడంవల్ల ఎంత విముక్తుడై నదీ. భర్తనికూడా తలెత్తి చూడలేదు ఆమె. తను కొత్త జీవితం ప్రారంభించవలసి వున్నది. ఒక గురుతరబాధ్యత తనమీద ఉంచుతోంది ఈ వివాహం. ఒక చెట్టుని అల్లుకొనివున్న లతలాంటి తన

జీవితాన్ని అక్కడినుండి మృదువుగా వేరుచేసి మెల్లిగా మరొక వృక్షానికి అల్లిస్తున్నారు !

అప్పగింతలవేళ అందరూ కళ్ళు తుడుచుకున్నారు తల్లి లేని పిల్లనిచూసి. ఎండా, వాన కలిసిన ప్రకృతిలా వున్నది తండ్రి వదనం. చిరునవ్వుతో అల్లుణ్ణి చూస్తున్నాడు, ప్రేమగా కూతుర్ని చూస్తున్నాడు, వారిద్దరినీ కలిపి మురిపెంగా చూస్తున్నాడు. కానీ, ఇంతలోనే వెనక్కి తిరిగి, కళ్ళు వత్తుకుంటున్నాడు ఉత్తరీయంతో...

మీనాక్షిని పదిహేడో ఏట అత్తవారింటికి పంపారు. తను వెళ్ళేనాటికి, తండ్రి ఆర్థిక పరిస్థితి ఏమంత బాగుండలేదని, కొద్దిపాటి అప్పులున్నాయని తెలుసు ఆమెకి.

తండ్రిని విడిచి వెళ్ళేటప్పుడు మీనాక్షి మనస్థితి పరిపరి విధాల వున్నది. తన అవసరం ఎక్కడ ఎంతవరకో తెలియలేదు ఆమె మనస్సుకి. తండ్రికి తను అవసరమే. కానీ ఆయనే అన్నాడు, "నువ్వు కాపురం చేస్తుంటే వచ్చి చూడాలని వుంది తల్లీ, నా మనుమడిని ఎత్తుకుని ఆడించాలని వున్నది మీనా" అని. తను సిగ్గుపడితే, ఆయన బోసినోటితో నవ్వు చిలకరించాడు. తండ్రికి తను ఏమిచేస్తే సుఖం కలుగుతుందో తేల్చుకోలేకపోయింది మీనాక్షి. తండ్రిని విడిచి వెళ్ళిపోయి తన గృహంలో తనుండడమే ఆయన మనస్సుకి సమ్మతమేమో అనుకుంది.

కాపురానికి వెళ్లిన క్రొత్తలో భగవంతుడికి ఎన్నిమార్లో కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంది మీనాక్షి—ఎంతో అనుకూలుడైన భర్తను, క్షేమమూర్తులైన అత్త, ఆడబడుచులను ఇచ్చినందుకు. ఆనందరావుకి

తండ్రిలేడు. అతను తన మామగారంటే ఎంతో అపేక్షగా వుండే వాడు.

కూతుర్ని చూడడానికి ఒకమారు వస్తూ, దస్తావేజులు పట్టుకు వచ్చాడు తండ్రి. పొలమంతా కూతురిపేర వ్రాయించిన దస్తావేజు అది.

"అదేమిటి నాన్నా ?" అని కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంది మీనాక్షి.

"నాకున్న అప్పులు కట్టేందుకు మన మేడ ఇల్లు అమ్మేస్తానమ్మా" అన్నాడు ఆయన. ఈ ప్రపంచంతో బంధనాలన్నీ త్రెంచేసుకుంటునట్లు ఎందుకు చేస్తున్నాడా తండ్రి ఇల్లాంటి పనులు అని బాధపడింది మీనాక్షి.

భర్తతో అన్నది, "మనిద్దరం వెళ్లి ఓ నెలరోజులపాటు నాన్న దగ్గర వుండివద్దాము" అని.

"ఎందుకు, ఆయననే ఇక్కడుండమని అడుగుదాము. నా పనులన్నీ ఏమౌతాయి మనం వెడితే ?" అన్నా డతను. ఇద్దరూ కలిసి బలవంతపెట్టి వుంచేశారు తండ్రిని. ఆ నెలరోజులు ఎంతో సందడిగా అనిపించింది మీనాక్షికి. తన చిన్ననాడు, ఇంట్లో తల్లివున్న రోజుల్లో వున్నంత సందడిగా వుంది. "నాన్నకి అది కావాలి, ఇది చేయాలి" అని ఎంతో సంబరపడుతూ చేసేది ఆమె.

తల్లి ఆబ్దికం వున్నదని వెడతానన్నాడు ఆయన; వెళ్లిపోయాడు. వెళ్ళిన నాలుగైదు రోజులకే. ఇల్లు అమ్మకానికి బేరం కుదిరినట్లు జాబు వచ్చింది మీనాక్షికి. 18 వేలకి పరిష్కారం చేసి క్రయదస్తావేజు వ్రాశానని. కొంత పైకం తీసుకొని కొన్ని అప్పులు చెల్లించానని వ్రాశాడు. తల్లి ఆబ్దికానికి వెళ్ళలేదు మీనాక్షి వంట్లో బాగుండక—

అసలే లేవలేని స్థితిగా వుంది ఆమెది. 'తిన్నతిండి వంటపట్టడం లేదు. మీరు వీలైనంత త్వరలో రండి. వచ్చి మనుమడిని చూసుకుని వెడుదురుగాని" అని వ్రాయించింది ఆనందరావు తల్లి వియ్యంకుడికి.

ఇల్లు క్రయదస్తావేజు రిజిష్టరు చేయించి, పైకం తీసుకున్నానని వెయ్యిరూపాయలకి బంగారంకొని, పుట్టబోయే మనుమడికి కావలసిన వస్తువులు, మీనాక్షికి పదినవర్సులు పెట్టి పలకసర్లు చేయిస్తున్నానని వ్రాశాడు తండ్రి. పై వారం ఆ వస్తువులు తీసుకుని వస్తానని కూడా వ్రాశాడు. ఆయన దస్తూరిలో ఆ కార్డుమీది అక్షరాల్లో ఆయన ఆప్యాయతా, దౌహిత్రుణ్ణి చూడాలన్న ఉత్సుకత గోచరించాయి మీనాక్షికి. ఆయన సంతకం చూస్తుంటే కళ్ళు చెమర్చాయి ఆమెకి ఎందుకనో...

...చలిగాలి వీస్తోంటే, తలమీదికి ఇంకొంచం దగ్గరగా లాక్కుంది నల్లచీరెను. బస్సులో లైట్లు వెలిగించారు. పదిహేను ఇరవైమంది మాత్రమే ఉన్నారు బస్సులో. అందరికీ టిక్కెట్లు ఇవ్వడం పూర్తిచేసి, కండక్టరు క్రిందిమెట్టు నానుకుని నిలబడి దూరానికి చూస్తున్నాడు. దూరమంతా నీలంగా, పొగతో. మంచుతో నిండి కనిపిస్తోంది. మినుకుమనే దీపాలు, మూగగా లీలగా కనుపించే మేడల గోపురాలు—టైము ఎంతైందో అన్న ఆలోచన వచ్చింది మీనాక్షికి...

తెల్లవారి లేస్తూనే, ఎదుటి మంచంమీద ఆనందరావు లేక పోవడం గమనించింది మీనాక్షి. తనకంటే ఎన్నడూ ముందు లేచి ఎరుగడు అతను. ఈవేళ ఎవరు లేపారా అని ఆశ్చర్యపోయింది. ఆమె మండువాలోకి వచ్చేసరికి ఎదురింటి అరుగుమీద ఆనందరావు, తండ్రిగారి పాలేరు సుబ్బన్న కనుపించారు. సుబ్బన్న ఎందుకు వచ్చాడా

ఇప్పుడు, అనుకుంది. ఆమెని చూసి చటుక్కున ఇంటికి వచ్చాడు ఆనందరావు. అతని ముఖం మామూలుగా అనిపించలేదు.

"సుబ్బన్న ఎందుకొచ్చాడు?" అన్నది. సమాధానం కోసం గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి.

"ముఖం కడుక్కోనిరా మీనా, మీ నాన్నగారి ఆరోగ్యం బాగుండలేదుట. మొదటి బస్సుకి వెళ్ళిపోదాము" అన్నాడు.

మీనాక్షి గాభరాపడింది. సుబ్బన్న సైకిలుమీద వచ్చాడంటే ఎంత ఎక్కువగావుందో నాన్నకి అనుకుంది.

వాళ్ళు ఇంటికి వెళ్ళేసరికి ఇంటిముందు గుంపు చూసింది. క్రొత్త వెదురుగడలు, క్రొత్తకుండ ఇంటిముందు వాకిట్లో. మీనాక్షి హృదయానికి తెలుసు యిదంతా.

తండ్రి రాత్రి 2 గంటలకు ప్రాణం వదిలాడట. నిద్రలోంచి లేచి పాలేరుని, బావమరిదిని నిద్రలేపాడట. తన తలక్రింద, వున్న డైరీ, డైరీలోని పైకం, తాళంచెవుల గుత్తి ఇచ్చాడట. "మీనాక్షి పాపాయి నా ఆశీ—" అంటూనే ప్రాణం వదిలాడట.

తన స్థితి తనకే అగమ్యగోచరంగావుంది. తల్లి మరణించిననాడు తనుకూడా పోదామనుకుంది. కానీ యీనాడు అల్లాగనిపించలేదు. "నన్నీ దుఃఖం కదిలించలేకపోతోంది. నా హృదయం బ్రద్దలై పోతే బాగుండు ననిపించటంలేదు. అయ్యో!" అనుకుంది. జీవితంలో తీపివున్నది ఇంకా మీనాక్షికి.

తనని ఓదార్చే భర్తని చూసి మరింత ఏడ్చింది ఆమె. మధ్యాహ్నం నాల్గుగంటలవేళ మగవాళ్ళంతా తిరిగివచ్చారు

స్మశానభూమినుంచి. భర్తకి స్నానానికి నీళ్ళు ఇచ్చి వస్తూ, అతను కళ్ళు ఉత్తరీయంతో అద్దుకోవడం చూసింది మీనాక్షి.

"ఊరుకోండి—ఆయన పుట్టింది మొదలు ఈ ఇంట్లోనే వున్నారు. ఈరోజు ఈ యిల్లు అమ్మేసి, వేరొకచోట, ఒక రాత్రైనా నిద్రచేయలేదు. ఆయన, అల్లా ఈ ఇంట్లో వెళ్ళిపోవడమే మంచిదేమో ఆయన మనస్సుకి. మా నాన్న సుఖం మా అమ్మతోనే పోయింది" అన్నది. ఎఱ్ఱబారిన ఆమె కళ్ళు చెమర్చడానికి కూడా నిరాకరించాయి.

తనకి కొడుకు పుట్టాడని తెలియగానే, తండ్రినే తలుచుకుంది మీనాక్షి. బారసాలనాటికి తండ్రి చేయించిన మురుగులు, చిన్న ఎర్ర రాళ్ళ ఉంగరాలు, గొలుసు, మామిడి పిందెల మొలత్రాడు—అన్నీ పెట్టెలోంచి తీసింది. ఆమె, కొడుకు శరీరానికి అవి ఒక్కటొక్కటే అలంకరిస్తూ, "నా చిన్నారి తండ్రే" అని వాణ్ణి ముద్దుపెట్టుకుంది. తన తండ్రి అభిమతం ఇదే కాబోలు అనుకుంది. మీనాక్షి తండ్రిపేరే పెట్టారు పిల్లాడికి.

పాతికేళ్ళ ఆనందరావు కొడుకు నెత్తుకోడానికి సిగ్గు పడేవాడు. "నా చందమామా" అనేవాడు వాడిని. వాడి పేరు మధుసూదనరావు అని వుంటే, దాన్ని పొట్టిచేసి, 'మధు' అని పిల్చేది మీనాక్షి. అంతా ఆనందరావు పోలికే కుర్రాడు.

మీనాక్షి జీవితంలో ఏదో తెలియని ఆనందం వెల్లివిరుస్తోంది. తన రక్తం పంచుకుని పుట్టిన పిల్లవాడు, తన జీవితానికి ఒక సంపూర్ణత్వం తీసుకువచ్చాడనిపించింది ఆమెకి. వీడిని కనడంకోసమే పుట్టానా నేను, అనుకునేది ఆమె. ఇదివరకు ఆనందరావు ఎవరో

వ్యక్తిలా కనుపించేవాడు. తనకి ఎంత సన్నిహితంగావున్నా, తన మనస్సులోని ఆలోచనల్లో ఎంతగా భాగం పంచుకున్నా— అతను వేరొక జీవిలాగానే కనిపించేవాడు. ఇప్పుడు అతనినీ, తననూ అతి దగ్గరగా ఒకే ఒక రేఖలోని బిందువులుగా తీసుకువచ్చాడు మధు. అదృశ్యమైనప్పటికీ ఏవో బంధాలు తమ నిద్దరినీ బంధించివేస్తున్నాయి. ఆనందరావు తనలోని, తన శరీరంలోనీ ఒక భాగంలాగ కనిపిస్తు న్నాడు. తన మనస్సులోని ఆనందాన్ని తీసుకువచ్చి ఒక రాశిగా పోసి దానిని రెండుగా విడదీసి, రెండు బొమ్మలుచేస్తే— అవి రెండూ ఆనందరావూ, మధూ ఔతాయనుకునేది మీనాక్షి. ఇంత విశదంగా వూహలు చేయలేకపోయినా మీనాక్షి భావపరంపర యిలానే వుండేది.

ఇంత ఆనందాన్ని తను భరించలేదా అన్నట్లు — ఒకనాడు ఆనందరావుకి పెద్దపెట్టున జ్వరంవచ్చింది. నూటమూడు డిగ్రీలకు తగ్గని జ్వరం. ఒకవారం నిలిచిన తర్వాత, టైఫాయిడు అన్నాడు డాక్టరు. మధునిమాత్రం దగ్గరకు తీసుకుని రానిచ్చేవాడు కాదు ఆనందరావు. రెండోవారం గడిచేనాటికి మీనాక్షి చిక్కి సగమైంది. లోతుకుపోయిన భర్త కళ్ళనుచూస్తే బావురుమని ఏడవాలనిపించేది ఆమెకి. వేడిగా కాలిపోతూ, సన్నని తన వేళ్ళతో మీనాక్షి ముఖాన్ని, ముంగురులను స్పృశించేవాడు అతను.

'మీనా, నేను లేకపోతే...' అనబోతుండగా అతని నోటిని అరచేతితో మూసి, గ్రుడ్లలో నీరు గ్రుక్కుకునేది మీనాక్షి.

తను విశ్రాంతిగా ఆనందంగా వుండడం భగవంతుడికి గిట్టదు కాబోలు అనుకుంది. ఇరవైనాలుగ్గంటలు భగవంతుడిని మనస్సులోనే స్మరించుకుంటూ 'ఆయన్ని కాపాడు, రక్షించు' అని మొరపెడుతుం డేది. ఇల్లా ప్రార్థిస్తుండగా తన చిన్నతనంలో జరిగిన విషయం జ్ఞాపకం

వచ్చేది. తల్లి పోతున్నప్పుడు తనిల్లాగే దేవుణ్ణి ప్రార్థించి, కళ్ళు మూసుకుని నిద్రపోయింది. దేముడు వినలేదు—వినకుండా తనకు అన్యాయం చేశాడు. మీనాక్షి గుండె ఝల్లుమనేది. 'లేదు, లేదు, ఇప్పుడు వింటాడు-భగవంతుడికి తెలుసు నా స్థితి. గాజుబంతిలా పగిలిపోతుంది నా హృదయం....' అనుకోడానికే భయం మీనాక్షికి.

టైఫాయిడు తగ్గినట్లే తగ్గి తిరగబెట్టింది. ఆనందరావు తల్లిని, అక్కని కూడా అడిగేవాడు కాదు. ఎంత జ్వరంలోనైనా మీనాక్షే వుండాలి దగ్గరగా. ఆమెకి అతని నుదుటి వేడి చూస్తే భయం వేసేది. కాని, ఆ నుదుటిమీద తన చల్లని చేయి వుంచాల్సిందే ఎప్పుడూ, అతని మంచం ప్రక్కన పడక్కుర్చీలో కూర్చొని, అతని కళ్ళమీద, నుదుటి మీద తన చేతులుంచేది. కాస్సేపు అల్లాగే వుంచి, తీసి చూసుకుంటే ఎర్రగా కందిపోయి వుండేవి వ్రేళ్ళు.

జ్వరతీవ్రతతోబాటు ఒక మధ్యాహ్నం సంధి వచ్చింది ఆనంద రావుకి...

మీనాక్షికి ఆ సాయంకాలానికి యింకేమీ మిగల్లేదు. ఆమె కళ్ళకు అంతా అంధకారమే కనుపిస్తోంది. భర్త ఒక్కడే జీవించి వున్నట్లు, మిగిలిన వ్యక్తులంతా తోలుబొమ్మల్లాగా తన కళ్ళెదురుగా తిరుగుతున్నట్లు, అనిపించింది ఆమెకి. తను కళ్ళుతిరిగి పడిపోతే తనకి ఆధారంగా క్రింద భూమిలేదు. తను హృదయవిదారకంగా రోదించి, తల వాలుద్దామంటే అతని విశాలమైన హృదయంలేదు. తలను నిమిరి తన కన్నీరు తుడిచే అతని చల్లని చేయిలేదు. తన హృదయంలోని బాధ లన్నిటినీ పొట్లంకట్టి అందచేసేందుకు అతను లేడు. నగగంభీరమైన అతని మూర్తిలేదు. మీనాక్షి మరణిద్దామనుకుంది. ఈ లోకంనుంచి నిష్క్రమించాలి, యిక్కడి బ్రతుకు దుర్లభం, అనుకుంది......

......బస్సు కుదుపుకి ఉలిక్కిపడింది మీనాక్షి. తన కళ్ళవెంబడి నీరు కారుతోందేమో, తుడుచుకుందామనుకుంది. లేదు, తడిలేదు కళ్ళల్లో. తనలోపలే ఏదో ఘనీభవించి యింకా యింకా బరువై పోతోంది. బస్సు దాదాపు ఖాళీ అయిపోయింది. ఒకచోట ఆగింది బస్సు. ఇంజను ఆపలేదు డ్రైవరు. విపరీతమైన శబ్దం, డోకు తెప్పించే కుదుపు— దిగిపోదామని లేచింది మీనాక్షి, కండక్టరు మెట్టుమీదే నిల్చివున్నాడు, 'ఇంకా రెండు స్టాపింగులు వున్నాయమ్మా అఫ్‌జల్ గంజికి' అన్నాడు. మీనాక్షి కూర్చుంది. 'ఔను, గమ్యస్థానం చేరనిది దిగిపోనివ్వడు వీడు. ఎవరైనా అంతే—నా టిక్కెట్టుమీద ఇంతవరకు పోవాలని వ్రాసిపెట్టి ఉంది'....

...తను మరణించలేదు. అంధకారాన్నే చూస్తూ కుమిలిపోవడానికి, భర్త అడుగుజాడల్లో వెళ్ళిపోవడానికి వీల్లేదు. తనమీదే ప్రాణాలుంచుకుని, మెరిసే కళ్ళతో, చిన్నారి వదనం ఒకటి తనవేపు ఆశగా చూస్తోంది. ఆ జీవిని తన వడిలోకి తీసుకుని, ఆశ్రయం, ఆదరం కలిగించవలసిన బాధ్యతవుంది తనమీద. మూడేళ్ళ మధుని కౌగిలించుకుని బిగ్గరగా ఏడ్చింది మీనాక్షి—నిరాధారంగా.

తెల్లవారడం మానలేదు. మళ్ళీ రాత్రికావడం ఆగిపోలేదు. అన్ని పనులు జరుగుతున్నాయి. మీనాక్షికి అనుమానం వేస్తుండేది. ఏమిటీ లోకం? ఏమిటీ మనుష్యులు? మనకు సన్నిహితులైన వ్యక్తులు ఒకనాడు లేకుండా పోతారని వూహించుకుని, ఆ వెలితిని తలుచుకుని ఎంతగా బాధపడతాము! ఆ ఊహకే భయపడి, ఆ వ్యక్తులు లేని మరుక్షణం లోకమే వుండదని మనలోమనం అనుకుంటాం. కాలానికి అంతు అదేనని వాళ్ళతోపాటే ఆకాశంకూడా అంతమై, అదృశ్యమై

పోతుందని, మనంకూడా దుఃఖంలో కరిగిపోతామని, లేక కొండలతో పాటు ఘనీభవించిపోతామని—అన్నీ అనుకుంటాము. అల్లాగనుకుని మనకు మనమే విలువ నిచ్చుకుంటాము. మనతోటివాళ్ళ జీవితాలకి అమూల్యమైన వెల కడతాం.

కానీ—అల్లాగేమీ జరుగలేదు. ప్రపంచానికి ఏమీ వెలితిరాలేదు. ప్రకృతికి ఏమీ శోభ తగ్గలేదు. మన మనస్సుకి ఒక గాయం తగిలింది. అది మానకుండాపున్నా, ఆ గాయం ఉండడమనేది అలవాటైపోయింది. మన జీవితంలో ఈ బాధకూడా ఒక అత్యవసరభాగం అయిపోయింది.

జీవితంలో కష్టాలువస్తాయి, సుఖాలువస్తాయి— సుఖాలతో ఉక్కిబిక్కిరైపోతు, హృదయం దూదిపింజయైపోగా తేలిపోతాము. కష్టాలు వచ్చినప్పుడు దుఃఖంతో కృంగిపోయినా, కళ్ళుమూసుకుని గంభీరంగా వాటిని ఎదుర్కొంటాము. అన్ని అనుభవాలు, అనుభూతులు మానవ జీవితంలో భాగాలు అన్నీ కలిసినదే ఒక సంపూర్ణత్వమున్న జీవితం... నా జీవితమింతే అనుకునేది మీనాక్షి.

తనను ఎగసిపోనీక, తన హృదయాన్ని తన యిష్టం వచ్చినట్లు ముక్కలు చేసుకోనీక అడ్డుపడే బంధాలు ఉన్నాయి. అటువంటి బంధం మధు.

మధు పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. అతనికి 20 సంవత్సరాలు వచ్చాయి తాత, తండ్రి ఇచ్చిన ఆస్తిపాస్తులతో, ఉన్నతవిద్యనార్జించుకున్నాడు. చందమామవంటి అందం కలిగినవాడతను. పెద్ద ఫ్యాక్టరీలో గొప్ప ఉద్యోగం వచ్చిందని విని ఆనందబాష్పాలు రాల్చింది మీనాక్షి. పట్నానికి తన కాపురం మార్చడానికిగాను అత్తగారితో సంప్రదించి ఊళ్ళోని యిల్లు అమ్మించి, పట్నంలో ఇల్లు కొని

పించింది. 'బాబూ, జాగ్రత్త' అంటుండేది మధ్యమధ్య కొడుకుతో. 'దేనిని గురించమ్మా జాగ్రత్త?' అని నవ్వేవాడు మధు. ఆ నవ్వులో భర్త కనుపించగా మీనాక్షి హృదయం ఝల్లుమనేది. చేతులు వణికేవి. నలభై ఏళ్ళకే తెల్లగా పండిపోయిన తన జుత్తు, బుగ్గలమీది చారలు, నుదుటినున్న గీతలు చూచుకునేది మీనాక్షి......

...బస్సు టర్మినస్ దగ్గరికి వచ్చేస్తోంది. బైట ముసురు పట్టింది. మూసీనదిపైన వాన పడుతోంది. బూజు పట్టినట్లుంది దూరంగావున్న దృశ్యం. తన జీవితంలాగా వున్నది ఈ ప్రకృతి, ఈ వూరు అనుకుంది మీనాక్షి. కానీ ఒక్కటే తేడా, దూరాన మినుకుమనే దీపాలు, రక రకాల కాంతులతో, రంగులతో వింతగా వెలిగే దీపాల తోరణాలు కనిపిస్తున్నాయి ఈ వూళ్ళో. తన జీవితంలో అలాంటి వేవీ లేవు. ఇవాళ్ళ ఏమివారమో? గురువారం కాబోసు, సోమవారం రమ్మ న్నాడు మళ్ళీ ప్లీడరు. ఆనాడు వ్రాయబోయే వీలునామా ప్రకారం ఆస్తి అంతా విశ్వవిద్యాలయానికి వెళ్ళిపోతుంది తనకి నూరేళ్ళు నిండినాక. మీనాక్షి ముఖానవున్న ముడుతలు మెల్లిగా విషాదంగా, నవ్వులాగా కదిలాయి. "నూరేళ్లా? ఏమి టీ కొలత? తనకి చిన్ననాడు తల్లిపోయినప్పుడే నిండలేదూ నూరేళ్ళు? ఈ దేవుడికి లెఖ్ఖలమీద ఎంత ధ్యాసవుందో! నా నూరేళ్ళు జాగ్రత్తగా లెఖ్ఖ పెట్టిగానీ, నన్ను వెళ్ళ నివ్వటంలేదు" అనుకుంది. బస్సులో ఇద్దరే వున్నారు. బస్సు ఆగింది. ఒకతను దిగిపోయాడు. మళ్ళీ బయలుదేరింది. తను, కండక్టరే మిగి లారు. ఎంత దిగులుగా వుంది యీ బస్సు! చల్లగావున్న యీ సీటు, ఆరిపోతాయేమో అనిపించే యీ దీపాలు, ఎంత దిగులుగా వుంది! ఇంతలోనే తన కథ, తన కళ్ళముందు సినిమా బొమ్మలాగా సాగి

పోతోంది. కళ్ళు తెరుచుకున్నా, కళ్ళు మూసుకున్నా సాగక మానదు ఆ కథ...

...మధుకి 22 సంవత్సరాలు వచ్చాయి ఓనాడు. ఆ మరునాడు ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళాడు అతను. ఏనాడూ మిషన్ల వద్దకు పోయే అవసరం లేనివాడు—ఆనాడు వెళ్ళాడు...

..."ఇంకేముంది నా జీవితంలో" అనుకుంది మీనాక్షి. తను గుండెపగిలి చచ్చిపోలేదు ఆ వార్త విని. ఎన్నో సంవత్సరాలు, ఎన్నో చరిత్రలు కళ్ళారా చూచినా పురాతన కట్టడంలా నిలబడే వున్నది ఆమె.

ఒకేమాట అనుకుంది ఆమె, తన కుమారుని శరీరాన్ని చూసి, "మా అమ్మ పోయిననాడే, ఆమెతోనే, నేనుకూడా ఎందుకు వెళ్ళి పోయాను కాదూ?" అని. ఆనాడు తనువు చాలిస్తే ఈ కథ, ఈ చరిత్ర వుండేదికాదు! కానీ, తన తల్లికి, తండ్రికి, భర్తకి, కుమారునికి—అందరి గమ్యస్థానాలు వేరు! తన గమ్యస్థానమే సుదూరమైంది! బహుదూరమైనది...

...మీనాక్షి సంచి చేతబుచ్చుకుని లేచింది బస్సు దిగడానికి. దిగుతూనే భావురుమని ఏడవాలనిపించింది ఆమెకి. "ఇందాక అక్కడ సికిందరాబాదు స్టేషనువద్ద బస్సు కలకలలాడుతూ, జనసమ్మర్దంతో నిండి వుండగనే దిగిపోతే ఎంత బాగుండేది! నా హృదయం ఎంత తేలిగ్గా వుండేది!" అనుకుంది. కాని ఎల్లా? తను గమ్యస్థానం చేరవలసి వున్నది. ఏకాకిగా, భారంగా చేరవలసివున్నది. ఎక్కడో ఎల్లా దిగనిస్తారు, ఎవరైనా తనని?

క్రిందికి దిగి, ఆ పార్కులోకి పోయి, బిగ్గరగా, కరువుతీరా ఏడుద్దామనుకుంది మీనాక్షి.

—కానీ, ఏడవలేదు అలా. తడికూడా లేని కళ్ళను వూరికే తుడుచుకుని, సన్నని వానలో తడుస్తూ, తన అత్తగారి ఇంటివేపు నడిచింది.

కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం